

Designing and Validating a Model of Factors Affecting Education Based on Happiness and Vitality Based on the Document of Fundamental Change

ARTICLE INFO

Article Type
Analytical Review

Authors

Seyed Babak Hashemi Neko¹
Hossein Ahmadi^{2*}
Ali Mohebbi³

How to cite this article

Seyed Babak Hashemi Neko, Hossein Ahmadi, Ali Mohebbi, Designing and Validating a Model of Factors Affecting Education Based on Happiness and Vitality Based on the Document of Fundamental Change. *Journal of Islamic Life Style Centered on He-alth*. 2019;3(3):98-106.

¹ PhD student in Philosophy of Education, Islamic Azad University, Sciences and Research Branch, Tehran, Iran.

² Assistant Professor of Philosophy of Education, Department of Educational Sciences, Islamic Azad University, Yadegaramam Shahrari Branch, Tehran, Iran. (Corresponding author).

³ Associate Professor of Curriculum Planning, Department of Educational Sciences, Amin University of Law Enforcement Sciences, Tehran, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: ahmadi77b@yahoo.com

Article History

Received: 2019/08/11

Accepted: 2019/09/24

ePublished: 2019/10/22

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this study was to validate the model of factors affecting education based on happiness and vitality based on the document of fundamental change.

Method: The research was heuristic (qualitative-quantitative) according to the applied purpose and in terms of data collection method. The statistical population of the study was in the qualitative part of the document of fundamental change and in the quantitative part were the faculty members of public universities (262 people). The sample size in the qualitative part corresponded to the statistical population and in the quantitative part was 157 people which was determined using the Cochran's formula. The instrument used in the qualitative part of the checklist and in the quantitative part were two researcher-made questionnaires that were validated using the validity of the structure.

Findings: The findings of this study indicate that religious, devotional and moral factors; Social policy; Bio-physical; Aesthetic and artistic; Economic, professional, scientific and technological have an effect on uplifting religious education (beliefs, ethics and rules) and the statistical results of the path analysis method have also validly confirmed the designed model.

Conclusion: It seems that if the factors identified in this study are considered in the field of education, it will lead to freshness and vitality in students and the school environment.

Keywords: Education, Vitality, Document Of Fundamental Change

طراحی و اعتباریابی مدل عوامل موثر بر تعلیم و

تربیت مبتنی بر شادی و نشاط بر اساس سند تحول

بنیادین

سید بابک هاشمی نکو^۱

دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

حسین احمدی^{۲*}

استادیار فلسفه تعلیم و تربیت، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام شهرری، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

علی محبی^۳

دانشیار برنامه ریزی درسی گروه علوم تربیتی دانشگاه علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش اعتباریابی مدل عوامل موثر بر تعلیم و تربیت مبتنی بر شادی و نشاط بر اساس سند تحول بنیادین بود. روش: پژوهش با توجه به هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها آمیخته اکتشافی (کیفی - کمی) بود. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی سند تحول بنیادین و در بخش کمی اعضا هیئت علمی دانشگاه‌های دولتی (به تعداد ۲۶۲ نفر) بودند. حجم نمونه در بخش کیفی منطبق با جامعه آماری و در بخش کیفی ۱۵۷ نفر بود که با استفاده از فرمول کوکران تعیین شده بود. ابزار مورد استفاده در بخش کیفی چک لیست و در بخش کمی دو پرسشنامه محقق ساخته بود که با استفاده از روایی سازه مورد اعتباریابی قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان دهنده آن می باشد عوامل اعتقادی، عبادی و اخلاقی؛ سیاسی - اجتماعی؛ زیستی - بدنی؛ زیبایی شناختی و هنری؛ اقتصادی و حرفه ای و علمی و فناوری بر تربیت دینی نشاط آور (اعتقادات، اخلاق و احکام) تاثیر دارند و نتایج آماری روش تحلیل مسیر نیز اعتباراً مدل طراحی شده را مورد تایید قرار داده‌اند.

نتیجه گیری: به نظر می رسد چنانچه عوامل شناسایی شده در این پژوهش در حوزه تعلیم و تربیت مدنظر قرار گیرند منجر به ایجاد شادابی و نشاط در دانش‌آموزان و محیط مدرسه می‌گردد.

واژه های کلیدی: تعلیم و تربیت، شادابی و نشاط، سند تحول بنیادین

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۵/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۷/۰۲

* نویسنده مسئول: ahmadi77b@yahoo.com

مقدمه

تربیت دینی در جامعه معاصر ایران، به دلایل فراوانی از جمله جهانی شدن و ورود گسترده فناوری های اطلاعاتی و ارتباطاتی به زندگی روزمره افراد، دستخوش تغییر و تحول شگرف و در عین حال خطرناکی شده است. جوانان و نوجوانان و به ویژه دانش آموزان مدارس، به دلیل مطابقت نداشتن آنچه در مدرسه به عنوان معارف اسلامی و اخلاق می آموزند، با آنچه در عمل در جامعه و در زندگانی آنها روی می دهد، دچار سردرگمی و حیرت شده اند.

آموزه های اخلاقی و تربیتی در برنامه های درسی، به علت ارتباط نداشتن با زندگی روزمره و واقعی دانش آموزان، مورد شک و تردید و در بسیاری از موارد، مورد غفلت و بی توجهی قرار گرفته اند. در نظام آموزشی ایران توجه به تربیت دینی و اخلاقی دانش آموزان، به منظور اخلاقی کردن جامعه و پرورش فضائل و نیکی ها در اجتماع، از جمله اهداف مهم آموزش پرورش و از آن فراتر، جامعه اسلامی محسوب می شود (شکوهی، ۱۳۸۳).

در بهشت جایی است که به آن خانه شادی گفته می شود، هیچ کس به آن وارد نمی شود مگر آنکه موجب شادی کودکان شده باشد. پیامبر اکرم (ص). امروزه شادی و نشاط در فضای آموزشی نقش و جایگاه برجسته ای در مبحث کیفیت و برنامه ریزی آموزشی دارد. به طوری که شور و شوق به تحصیل، فعال شدن حس کنجکاوی و افزایش خلاقیت دانش آموزان ارتباط نزدیکی با وضعیت فضای آموزشی آنها دارد ایجاد محیط آموزشی با نشاط برای دانش آموزان سال هاست که به عنوان یک دغدغه جدی نزد سیاست گذاران و برنامه ریزان آموزشی مطرح شده است. این مسأله یکی از نیازهای اساسی دانش آموزان و دانشجویان بالانحص در مقاطع ابتدایی تحصیلی است، زیرا کودکان بسیار بصری هستند آنها از محیط و فضاهایی که نشاط و شادابی را القاء کند، لذت می برند و به دلیل افزایش انگیزه ها، پیشرفت های چشمگیری در زمینه های علمی خواهند داشت. اگر امکانات، تسهیلات و برنامه ریزی های دقیق و متناسب آموزشی بتوانند حس کنجکاوی فراگیران را تحریک کنند و آنها را به سوی خود جذب نماید، این محیط برای آنها نشاط آور و شاداب خواهد بود. بنابراین لازم است والدین و مربیان و همه دست اندرکاران آموزشی با همکاری و تعامل، تلاش خود را بکار گیرند تا مراکز آموزشی را به محیط هایی با نشاط و جذاب برای دانش آموزان تبدیل کنند تا پیشرفت تحصیلی آنها ارتقاء یابد (نیازآذری، ۱۳۹۳).

با شادی و نشاط زندگی معنا پیدا می کند و در پرتو آن دانش آموزان خصوصاً در دوران نوجوانی و جوانی می‌توانند خود را ساخته و قله‌های سلوک و پله های ترقی را چالاکانه پیمایند. جامعه علمی زنده و پویا، جامعه ای است که عناصر شادی آفرین در آن فراوان باشد و در برنامه‌ریزی آموزشی نظام های مختلف آن، راهکارهایی جهت شادابی و نشاط دانش آموزان طراحی و تنظیم گردد. در گذشته به نظر می رسید که وظیفه آموزش و پرورش تولید عده‌ای فارغ التحصیل است که تنها بتوانند امرار معاش کنند، اما چنین می‌نماید که در قرن جدید برنامه‌ریزی‌های آموزشی نظام‌های آموزش و پرورش این مرحله را پشت سر گذاشته و سرلوحه تعلیم و تربیت در یک جمله خلاصه شده است پس باید معتقد باشیم که درحقیقت رشد پایدار ما در گرو شادی پایدار است. معلمین باید توان خوشایند کردن، سالم‌تر کردن، بارورتر کردن محیط‌های آموزشی را کسب کنند امید و اعتماد، اعتدال در کارها و نشاط و پویایی در کار و رفتار را در خویشتن، همکاران، خانواده‌ها و کودکان و نوجوانان گسترش دهیم و با هم شادی و سلامت به ارمغان آوریم و برای سعادت بشر تلاش کنیم ترقی هر کشوری رابطه مستقیم با پیشرفت علم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد (افلاکی فرد و بزم، ۱۳۹۷).

برای دستیابی به تحقق آرمان های مربوط به شاداب سازی محیط آموزشی جهت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، باید تحولات جدی در نگرش مدیران و مسؤولان نظام آموزشی و برنامه ریزی های آموزشی مطابق با استانداردهای جهانی بالانحص مطابق با فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و سند تحول بنیادین ایجاد نمود (نیازآذری، ۱۳۹۱). کار مدرسه در آموزش دانش آموزان و انتقال برخی از

از طرف دیگر تحت تاثیر تجارب و یادگیری نیز قرار دارد. در واقع شادی همانند ثروتی است که میتوان آن را از دست داد و یا اینکه بر آن افزود. با استفاده از روش های شادی بخش در جریان آموزش و برنامه ریزی آموزشی فراگیران، می توان علاوه بر ایجاد محیطی رضایت بخش برای دانش آموز، با بسیاری دیگر از مشکلات از جمله میزان غیبت، دیرآمدگی، بی حوصلگی و کسالت در کلاس درس، امراض جسمی و روحی و در نهایت مسأله افت تحصیلی، مقابله شود و محیطی فراهم شود که امکانات فراگیری مؤثر دانش آموز در نظر گرفته شود. لذا توجه به تاثیر روش های شادی بخش در برنامه ریزی آموزشی دوره های مختلف تحصیلی ضروری به نظر می رسد (صالحی عمران و عابدینی بلترک، ۱۳۹۷).

از آنجایی که نشاط، تحرک، پویایی، شادابی از ویژگی های نسل امروز است و موافق طبع و مقتضیات فطری اوست، خمودگی، سستی، انزوا، بی تحرکی، غمناکی، پژمردگی، آفت بزرگ و مانع عظیم رشد و شکوفایی و خلاقیت و کارآمدی نسل جوان می باشد. جلوگیری از نشاط و شادابی جوانان و جلوگیری از بروز احساسات و هیجانات عاطفی آنان، موجب سرخوردگی و بروز بیماری حقارت و عقده های روحی و روانی است. اسلام دین زیبایی و نشاط و دینی آسان و منعطف است. انبساط روحی، بهجت افزایی و خنده رویی از زمینه های رشد و شکوفایی جوان و زمینه ای برای تخلیه عقده های روحی و فشارهای روانی است. نشاط و انبساط روحی، یکی از متغیرهای مؤثر در شکل گیری شخصیت مثبت در کودکان و نوجوانان است و بالعکس، اضطراب و تشویش خاطر عامل مهمی در توقف استعدادها است. روانشناسان حالت شادی را نتیجه عمل هماهنگ و منسجم و سامان یافته همه عواطف یک فرد می دانند و معتقد هستند که نشاط و آرامش روحی زمینه های باروری خرد و اندیشه را به وجود می آورد (نیاز آذری، ۱۳۹۳).

شادکامی موجب نگرش مثبت به زندگی، خودپنداری مثبت، برخورداری از سلامت روان و تعادل عاطفی، امیدواری به آینده، نگرش مطلوب و رضایت آمیز به خود و دیگران، روابط اجتماعی متعادل، دوری از کینه و نفرت، انتخاب آگاهانه اهداف زندگی، تلاش برای تحقق اهداف، دوری از اتلاف وقت و کاهلی، افزایش موفقیت های زندگی، برخورداری از شاخص های بالای زندگی، عملکرد بهتر سیستم ایمنی در مقابل استرس ها، خواب بهتر، تمایل بیشتر در کمک به دیگران، عملکرد بهتر شغلی - تحصیلی و تصمیم گیری بهتر می گردد (لومانو همکاران^۲، ۲۰۱۶؛ داینر^۳، ۲۰۰۰).

پیشرفت علمی نیز حاصل نمی شود مگر این که افراد متفکر و خلاق تربیت شده باشند. پیشرفت تحصیلی ضمن این که در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه درآمد کافی می شود. دانش آموزان و دانشجویانی که از موفقیت های تحصیلی برخوردارند، خانواده و جامعه با دیده ی احترام به آنان می نگرند و در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و درکنار این ها از هزینه های گزافی که از افت تحصیلی، تحمیل سازمان های آموزشی می شود کاسته خواهد یعنی این که اگر سطح مورد انتظار آموزشی برآورده شود، سازمانهای آموزشی به ویژه سازمان آموزش و پرورش به اهداف از پیش تعیین شده در برنامه ریزی آموزشی مطابق با سند

مفاهیم علمی و کلاسیک به آنان خلاصه نمی شود بلکه این نهاد مسئولیت سنگین تری به نام تربیت دینی، روانی و اخلاقی دانش آموزان و پیشگیری از وقوع انحراف و فساد را بر عهده دارد (بین بریج^۱، ۲۰۱۰).

اما مسأله اصلی در آموزش و پرورش ایران اسلامی آن است که آموزش ها حتی در سطح دوران ابتدایی از نشاط و شادابی لازم برخوردار نمی باشند و دانش آموزان مجبور به درک مسائلی هستند که صرفاً با بعد شناختی آنان سرو کار دارند که به طور واضح مشخص است که این نوع آموزش ها نه تنها یادگیری عمیق برای دانش آموزان به ارمغان نمی آورند بلکه موجب دلزدگی و انزجار تعداد کثیری از دانش آموزان از مدرسه و تحصیل علم می گردند که این امر در نهایت افت تحصیلی دانش آموزان را علیرغم هزینه های گزاف آموزش و پرورش به دنبال خواهد داشت و در پی آن جامعه به دلیل عدم حضور افراد تحصیلکرده و آموزش دیده، دچار مشکلات اقتصادی اجتماعی فراوان ناشی از ضعف سیستم آموزش و پرورش خواهد گردید.

چنانچه در مبنای نظری سند تحول بنیادین نیز مطرح گردیده است به رغم گام های بلندی که در سه دهه گذشته، برای بازسازی نظام تعلیم و تربیت کشور و استوارسازی آن بر پایه اندیشه های ناب اسلامی و آرمان ها و رویکردهای انقلاب اسلامی برداشته شده است. همچنان فرهنگ و تربیت کشور ما در جهت پاسخگویی به نیازهای اساسی و گره گشایی مشکلات اجتماعی با آسیب ها و چالش های جدی مواجه بوده و می باشد. لذا مسأله اصلی این پژوهش آن است که علیرغم توصیه دین مبین اسلام بر تربیت دینی نشاط آور، متأسفانه سیستم آموزش و پرورش ایران از این مسأله غافل مانده و تلاش های چندانی در جهت پرنشاط نمودن تعلیم و تربیت نموده است از طرفی پژوهش هایی که تا کنون در این زمینه صورت گرفته اند به میزان لازم و کافی هدفمند نبوده اند؛ لذا پژوهشگر تلاش نموده است جهت حذف این خلا پژوهشی به طراحی مدلی بر مبنای سند تحول بنیادین و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی اقدام نماید تا بتواند گامی مثبت در جهت تحقق اهداف آموزش و پرورش در کشور اسلامی بردارد. لذا این پژوهش با هدف طراحی مدلی بر مبنای سند تحول بنیادین و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی به دنبال پاس به این سوال اساسی است که عوامل مؤثر بر تربیت دینی نشاط آور بر مبنای سند تحول بنیادین و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی چه می باشند؟

دنیای صنعتی امروز و پیچیده شدن روابط، میزان ناکامی ها و فشارهای روانی مردم رو به افزونی گذاشته و زندگی را به کام برخی تلخ کرده است. افراد دیگر به ارضای نیازهای اولیه راضی نیستند و نیازهای جدیدی بر گستره ی نیازهای قبلی پا بر عرصه وجود گذاشته است. در این بین دانش آموزان و دانشجویان از این قاعده مستثنی نبوده و نسبت به نسل های قبل تکالیف پیچیده تر بر عهده داشته و ملزم به رعایت برنامه ریزی های نوین آموزشی می باشند. گاهی شکستها و ناکامیها باعث دلسردی آنان در حل مسائل می شود و در واقع درماندگی آموخته شده ایجاد می شود. به نظر میرسد، شکستها کمتر باعث بروزعاطفه منفی در افراد شاد می شود و هر شکست با خوشبینی تجربه ای برای رسیدن به پیروزی تلقی میگردد، اما شادی، خصوصیتی است که تحت تاثیر ویژگیهای سرشتی و شخصیتی فرد خصوصاً درون گرایی و برون گرایی آنان قرار دارد (ستایش فر، ۳۹۷).

² Luhmann & et al.

³ Diener

¹ Bainbridge

زندگی همت گماشت تا شاهد کاهش تراکم جمعیت کیفی باشیم. اگر دانش آموزان مهارت های زندگی را بیاموزند، هیچگاه مرتکب رفتارهای هنجار شکن نخواهند (نیاآذری، ۱۳۹۳).

فیلسوفان حوزه تعلیم تربیت مانند ارسطو، افلاطون، غزالی و ابن سینا نیز به تربیت دینی نشاط آور تاکید نموده اند به طوریکه افلاطون و فیثاغورس معتقدند که موسیقی و نغمات، یادگارهای خوش و موزونی که انسان در عالم قبل از تولد می شنیده و به آن مأنوس بوده را در روح او برمی انگیزند و انسان را به وجد می آورند کلاس های هنر، ادبیات و زبان خارجه را میتوان با موسیقی تلفیق کرد لذت شنیدن موسیقی در ساعت هنر برای دانش آموزان جالبتر و هیجان انگیزتر خواهد بود (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۱). در سند تحول بنیادین (یابیه ارزشها) نیز سلامت جسمانی، نشاط و تقویت اراده جزئی گزاره های ارزشی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مطرح شده است

با وجود اینکه پژوهش های زیادی بر ضرورت و اهمیت تعلیم و تربیت نشاط آور تاکید نموده اند اما تا کنون پژوهشی که به طور منسجم با مینا قرار دادن سند تحول بنیادین و تعلیم و تربیت اسلامی به طراحی الگو یا مدلی در این خصوص بپردازد، صورت نگرفته است لذا سوال اساسی این است که عوامل موثر بر تعلیم و تربیت نشاط آور کدام است و الگوی آن چگونه است؟

سوال های پژوهش

- الگوی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چگونه است؟

- اعتبار الگوی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چه اندازه است؟

روش

پژوهش حاضر با توجه به هدف از نوع "کاربردی" است و از لحاظ گردآوری داده ها آمیخته اکتشافی (کیفی - کمی) است. لذل این پژوهش در دو مرحله صورت گرفته است. در مرحله اول که از نوع کیفی می باشد. از روش کیفی تحلیل محتوا استفاده شده روش تحلیل محتوا، فرایند سازماندهی و یکپارچه سازی نوشته ها و داده های کیفی است به گونه ای که منجر به پیدایش درونمایه ها و مفاهیم گردد (ضیغمی و همکاران، ۱۳۸۷). در مرحله دوم پژوهش که یک روش کمی است از دریافت نظر متخصصان و روش تحلیل عاملی تأییدی جهت اعتباریابی داده ها و برازش الگوی طراحی شده استفاده شده است.

با توجه به اینکه پژوهش حاضر در دو مرحله (کیفی و کمی) صورت گرفته لذا دارای دو زیر جامعه به شرح زیر می باشد:

۱. سند تحول بنیادین (جهت اجرای بخش کیفی).
۲. اعضا هیات علمی (متخصصان حوزه تعلیم و تربیت) دانشگاه های دولتی تهران (تهران، تربیت مدرس، خوارزمی، شهید بهشتی، علامه و الزهرا) به تعداد ۲۶۲ نفر (جهت اجرای بخش کمی و اعتبار یابی مدل)

تحول بنیادین و آموزه های اسلامی نزدیک تر خواهد شد (سلیگمن^۱، ۱۹۹۰).

تحول بنیادین در آموزش و پرورش، تحولی عمیق و ریشه ای است که به تحول در مفاهیم نظری، روندها و فرایندها، نقش ها و کارکردها و رویکردها منجر خواهد شد. در تحول بنیادین نوع نگاه به معلم، کتاب، مدرسه، کلاس درس و به ویژه دانش آموز دگرگون خواهد شد. این نگاه، معلم را در قله می بیند و همه شرایط و امکانات را برای الگو پذیری و تأسی دانش آموز به معلم جهت دستیابی به قله های انسانیت، علم و ادب و اخلاق فراهم می آورد. تفکر و تعقل، خلاقیت و نوآوری، بهره مندی از روش های نوین و فناوری های جدید، ایجاد محیطی با نشاط و شاداب، برپایی مدرسه دوست داشتنی، همه و همه در خدمت تربیت دانش آموزان برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه و قرب الهی می باشند. تحقق این مهم نیازمند باز مهندسی نیروی انسانی با محوریت استقرار نظام رتبه بندی و نظام جذب و نگهداشت معلمان می باشد (برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱).

«برنامه درسی ملی» به عنوان یکی از زیر نظام های اصلی سند تحول بنیادین و به منزله نقشه جامع یادگیری، زمینه ایجاد تحول همه جانبه، گسترده و عمیق در مفاهیم و محتوای آموزشی را فراهم می آورد. این برنامه تحول آفرین با تدارک فرصت های تربیتی متنوع و جامع، درصدد است تا امکان کسب شایستگی های لازم جهت درک و اصلاح موقعیت براساس نظام معیار اسلامی توسط دانش آموزان را میسر سازد و آنان را برای تکوین و تعالی پیوسته هویت خویش تا دستیابی به مراتبی از حیات طیبه یاری رساند. رسالت خطیر برنامه درسی ملی فراهم آوردن ساز و کارهای مناسب برای طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از برنامه های درسی در سطوح ملی تا محلی می باشد تا مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، مفاهیم آموزشی و تربیتی به صورت نظام مند و ساختار یافته در اختیار کودکان و نوجوانان قرار گیرد و محیطی با نشاط و مدرسه دوست داشتنی را به تصویر بکشاند (همان، ۱۳۹۱).

در برنامه درسی ملی درحوزه های تربیت و یادگیری نتایج یادگیری دانش آموزان در حوزه حکمت و معارف اسلامی در پایان دوره های تحصیلی را مشتمل بر موارد زیر مطرح نموده است:

- آمادگی برای دینداری و عمل به وظایف دینی مبتنی بر ایمان توأم با معرفت و شناخت؛
- احساس خرسندی و رضایت از هویت اسلامی خود و علاقه و تلاش برای حفظ آن؛
- تلاش برای رشد شعائر و فرهنگ دینی جامعه در شرایط مختلف اجتماعی؛
- احساس مسئولیت نسبت به نظام اسلامی و مشارکت در پیشرفت نظام و اقتدار و سربلندی آن در جهان؛
- بهره مندی از حکمت نظری و عملی (همان، ۱۳۹۱).

در رویکرد معمول آموزش و برنامه ریزی آموزشی، معلم بسیار فعال و دانش آموزان نقش منفعلی دارند. این حالت بیشتر در زمینه یادگیری دانش و اطلاعات کاربرد دارد، اما وقتی یادگیری مهارتی خاص مورد نظر است، که باید اطلاعات در عمل مورد استفاده قرار بگیرد، شیوه آموزشی مدرن و برنامه ریزی آموزشی نوین مدنظر است و می توان از طریق نمادهای مختلف مثل: آموزش و پرورش، دانشگاه ها و آموزشگاه ها به آموزش مهارت های

^۱. Seligman

دیگری از فرزندان بزرگان با آداب نیک و عادات پسندیده وجود داشته باشند زیرا کودک از کودک فرامیگیرد و اگر چند کودک تحت تربیت یک معلم قرار گیرند و معلم به هر یک رسیدگی کند، خستگی و ملالت هر یک از کودکان کمتر میشود و شادابی آنان افزون می گردد و کودک نیز به فراگیری مشتاقتر میشود. به دلیل اینکه گاهی اوقات با مشاهده برتری دیگران بر آنها غبطه خورده است. جدیت می کند و میکوشد تا از مرتبه دیگران کمتر نباشد و به علاوه با کودکان دیگر در مورد آنچه آموخته است گفتگو میکند و مباحثه و گفتگو سبب گستردگی و وسعت اندیشه میشود.» (خلیلی و همکاران، ۱۳۹۰).

به عقیده ی ارسطو آموزش باید توسط قانون تنظیم شود و توسط دولت کنترل شود و اما محتوای این آموزش باید در جهت کسب فنون ضروری و سودمند باشد. فونی که موضوعات آنها مربوط به دستور زبان، حساب، نقاشی و آمادگی جسمانی میباشد تا با این رویکرد اوقات فراغت کودکان و نوجوانان به صورت شرافتمندانه و در جهت پرورش ذهن آنها پر شود. بدین تربیت ارسطو حداقل چهار موضوع را برای آموزش مشخص میکند: خواندن و نوشتن، آموزش و پرورش جسمانی، موسیقی، نقاشی و ترسیم (مالک و نایب، ۱۳۹۱).

غزالی، در زمینه ی تعلیم و تربیت، هم به مراحل متعددی (طفولیت و کودکی، تمییز، بلوغ و عقل) قائل است، که هرکدام مقتضی نوعی تعلیم و تربیت خاص است، و هم اخلاقیات را قابل تغییر و زوال پذیر میداند و عقیده دارد که اگر اخلاق و تعلیم و تربیت تغییرپذیر نبود، توصیهها، موعظهها و تأدیبهای کاری بیهوده بود. غزالی، به تعلیم و تربیت همگانی اعتقاد داشت و علم را منحصر به نخبگان یا طبقه خاصی نمیدانست. غزالی معتقد بود، باز داشتن کودک از بازی و واداشتن دائم او به تحصیل، باعث کسالت و دل مردگی و از بین رفتن استعداد، نشاط و شادابی او شده و باعث میشود تا کودک، بهطور کلی، در صدد گریز و رهایی از آموزش برآید (امیری، ۱۳۹۴). بعلاوه بایستی به این نکته نیز توجه گردد که هنجارهای اخلاقی، بیرون از طبیعت انسان است که با میل فرد از درون همیشه در تعارض می باشد (دومان، ۲۰۰۰).

در فصل اول سند تحول بنیادین (بانه ارزشها) نیز سلامت جسمانی، نشاط و تقویت اراده جزئی گزراهای ارزشی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مطرح شده است؛ در فصل سوم این سند (چشم انداز مدرسه) از جمله ویژگی های نظام تعلیم تربیت را تأمین کننده نیازهای فردی و اجتماعی و محیط اخلاقی، علمی، امن، سالم، بانشاط، مهرورز و برخوردار از هویت جمعی مطرح گردیده است؛ در فصل چهارم این سند تربیت انسانی موحد و مؤمن و معتقد به معاد و آشنا و متعهد به مسئولیتها و وظایف در برابر خدا، خود، دیگران و طبیعت، حقیقتجو و عاقل، عدالتخواه و صلحجو، ظلمستیز، جهادگر، شجاع و ایثارگر و وطندوست، مهرورز، جمع گرا و جهانی اندیش، ولایتمدار و منتظر و تلاشگر در جهت تحقق حکومت عدل جهانی، با اراده و امیدوار، خودباور و دارای عزت نفس، امانتدار، دانا و توانا، پاکدامن و با حیا، انتخابگر و آزادمنش، متعلق به اخلاق اسلامی، خلاق و کارآفرین و مقتصد و ماهر، سالم و بانشاط، قانونمدار و نظم پذیر و آماده ورود به زندگی شایسته فردی، خانوادگی و اجتماعی براساس نظام معیار اسلامی جزء اهداف کلان نظام تعلیم و تربیت عنوان گردیده است. بعلاوه در فصل ششم سند تحول بنیادین تعمیق تقوای الهی و مهارت خویشمندی، انتخابگری درست و تعالی بخش

با توجه به جامعه های که انتخاب شدند دو گروه نمونه به شرح زیر می باشند:

- نمونه اول مطابق با جامعه آماری مشتمل بر سند تحول بنیادین انتخاب گردید.

- نمونه دوم با استفاده از نمونه گیری طبقه ای تصادفی انتخاب و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران محاسبه گردید (تقریباً ۱۵۷ نفر).

مقیاس سنجش سازه تربیت دینی نشاط آور یک پرسشنامه محقق ساخته می باشد که ساختار عاملی آن با استفاده از روش تحلیل عاملی تاییدی مورد بررسی قرار گرفته است. در مرحله بعد پس از طراحی الگو تربیت دینی نشاط آور نسبت به برازش آن اقدام شده است. به عبارتی در نهایت مدل مناسب تربیت دینی نشاط آور طراحی و با استفاده از مدلیابی تحلیل عاملی تاییدی مورد برازش قرار گرفته است. در این پژوهش از دو ابزار جهت تعیین و اندازه گیری عوامل موثر بر تربیت دینی نشاط آور به شرح زیر استفاده شده است. اولین ابزار مورد استفاده در این پژوهش چک لیست می باشد؛ مقالات و پژوهش های سایر پژوهشگران در زمینه تربیت دینی نشاط آور در ده سال اخیر و سند تحول بنیادین مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت و از نتایج حاصل از آن برای ساخت یک ابزار مناسب جهت عوامل موثر بر تربیت دینی نشاط آور استفاده شده. روایی محتوایی این ابزار با استفاده از نظر متخصصان مورد تایید قرار می گیرد و ضریب پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه شده است.

جهت اجرای مرحله دوم تحقیق دو ابزار جهت سنجش تربیت دینی نشاط آور و عوامل موثر بر آن با اقتباس از مبنای نظری و بر اساس نتایج مرحله اول ساخته می شود و جهت تعیین روایی این ابزارها از تحلیل عاملی تاییدی بهره گرفته شده است؛ شاخصهای نیکویی برازش جهت بررسی روایی سازه ابزارهای ساخته شده نشان دهنده اعتبار این ابزارها می باشند. جهت بررسی پایایی این دو ابزار از آلفای کرونباخ استفاده می گردد ضریب آلفا برای عامل های این پرسشنامه ها در دامنه بین ۰/۷۲ تا ۰/۹۷ قرار دارند که نشان دهنده پایا بودن ابزارهای ساخته شده می باشند.

یافته ها

بررسی سوال اول: الگوی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چگونه است؟

جهت بررسی هدف اول این پژوهش و طراحی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با استفاده از ابزار چک لیست به مطالعه نظرات فلاسفه بزرگ حوزه تعلیم و تربیت، مقاله های مرتبط و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش پرداخته شده است.

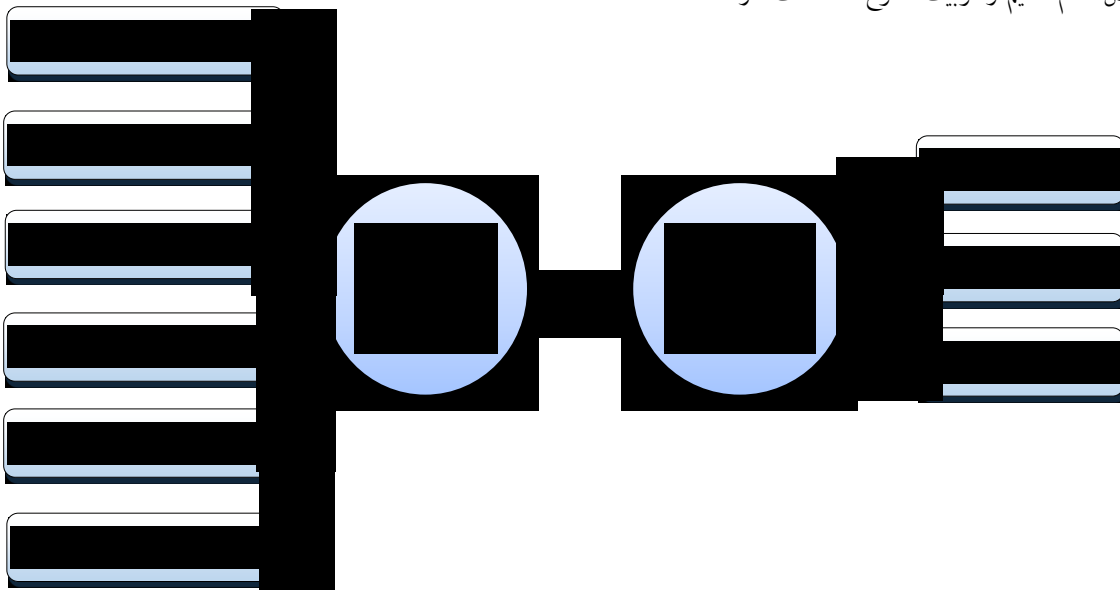
فیلسوفان حوزه تعلیم تربیت مانند ارسطو، افلاطون، غزالی و ابن سینا به تربیت دینی نشاط آور تاکید نموده اند به طوریکه افلاطون و فیثاغورس معتقدند که موسیقی و نغمات، یادگارهای خوش و موزونی که انسان در عالم قبل از تولد می شنیده و به آن مأنوس بوده را در روح او برمی انگیزند و انسان را به وجد می آورند کلاس های هنر، ادبیات و زبان خارجه را میتوان با موسیقی تلفیق کرد لذت شنیدن موسیقی در ساعت هنر برای دانش آموزان جالبتر و هیجان انگیزتر خواهد بود (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۱).

ابن سینا تاثیر دانش آموزان را بر یکدیگر بسیار مهم می دانست. «شایسته است در مدرسه، همراه با دانش آموزان، کودکان آموده

1. Doman

براساس موارد ذکر شده و مطالعات صورت گرفته الگوی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به شرح شکل شماره ۱ طراحی و تدوین گردیده است.

مستمر دانش آموزان با استفاده از فرصت های ایام الله، برگزاری مراسم آگاهی بخش و نشاط انگیز در اعیاد و وفیات، حضور فعال و مشارکت دانش آموزان در محافل، مجالس و اماکن مذهبی و تقویت انس با دعا و توسل در زمره راهکارهای عملیاتی کردن هدف های کلان نظام تعلیم و تربیت مطرح شده است. در ادامه

شکل ۱. الگوی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

پژوهش ها نشان می دهند که برای بررسی انطباق یک مدل لازم نیست که همه ی معیارهای شاخص برازندگی مورد بررسی قرار گیرند. با توجه به این که بهترین شاخص برازش درون گروه، گزارش کای اسکوئر (CMIN) با درجه آزادی و مقدار P و گزارش RMSEA با فاصله اطمینان است. در تحقیق حاضر این شاخص ها مورد بررسی قرار گرفته اند. همچنین شاخص های TLI, CFI, NFI که ارزشی بین صفر تا یک به آنها تعلق می گیرد و هر چه این مقادیر به یک نزدیکتر باشد به طور معمول به عنوان نشانه ای از مناسب بودن برازندگی مدل است، مورد بررسی قرار گرفته اند. در جدول زیر اطلاعات کافی را برای ارزیابی مدل فراهم می آورد.

- کای اسکوئر غیر معنادار (CMIN): در میان شاخص های مطلق، مجذور کای و نسبت x^2/df ، به قدر مطلق پس ماندها توجه دارد. باید یادآور شویم که توزیع مجذور کای به گونه ای است که مقدار مورد انتظار آن برابر با درجه آزادی آن است. بنابراین، نسبت x^2/df در یک برازش ایده ال برابر با ۱/۰ خواهد بود.

- درجه آزادی df: این شاخص درجه آزادی مدل را نشان می دهد و باید مثبت و بزرگتر از صف باشد تا امکان انجام آزمونهای آماری فراهم شود. درجه آزادی مدل این تحقیق برابر با ۳۲۲ است.

- نسبت مجذور خی دو به درجه آزادی (CMIN/DF): مجذور کای، مهمترین آماره ی برازش است. ارزش مجذور کای وابسته به حجم نمونه است و برای به دست آوردن مجذور کای غیر معنادار در نمونه ها با حجم بالا غیرممکن است، برای کاهش این حساسیت از نسبت مجذور کای به درجه آزادی استفاده می شود.

- شاخص (NFI): این شاخص نیز یکی دیگر از شاخص ها برای سنجش میزان خوب بودن مدل به دست آمده با توجه به داده ها است. میزان بالاتر از ۰/۹۰ این شاخص مناسب می باشد. میزان این

بررسی سوال دوم: اعتبار یابی الگوی عوامل موثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرین برای دوره ابتدایی براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چه اندازه است؟

جهت بررسی هدف دوم پژوهش و بررسی اعتبار و برازندگی الگوی طراحی شده تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی با استفاده از کسب نظر صاحب نظران تعلیم و تربیت و جمع آوری داده های مربوط با استفاده از پرسشنامه؛ از روش آماری تحلیل مسیر استفاده شده است. تحلیل مسیر روش آماری کاربرد ضرایب بتای استاندارد رگرسیون چند متغیری در مدل های ساختاری است. هدف تحلیل مسیر به دست آوردن برآوردهای کمی روابط علی (همکنشی یکجانبه یا کوارتیه) بین مجموعه ای از متغیرهاست. ساختن یک مدل علی لزوماً به معنای وجود روابط علی در بین متغیرهای مدل نیست بلکه این علیت بر اساس مفروضات همبستگی و نظر و پیشینه تحقیق استوار است. تحلیل مسیر بیان می کند که کدام مسیر مهمتر و یا معنادارتر است. ضرایب مسیر براساس ضریب استاندارد شده رگرسیون محاسبه می شود. یک متغیر به صورت تابعی از دیگر متغیرها فرض می شود و مدل رگرسیونی آن ترسیم می شود. برای بدست آوردن برآوردهای ضرایب اصلی مسیر کافی است هر متغیر وابسته (درونزا) به متغیرهایی که مستقیماً تحت تأثیر آن است بازگشت داده شود. به بیان دیگر برای برآوردهای هر یک از مسیرهای مشخص شده، ضرایب استاندارد شده رگرسیون (یا ضرایب مسیر) محاسبه می شود.

برای شناخت میزان هم خوانی داده های تجربی و مدل مفهومی از شاخص و معیارهایی استفاده می شود که به آنها شاخص های برازندگی می گویند. پژوهش های مختلف شاخص های مختلفی را برای ارزیابی برازندگی مدل، ارائه کرده اند. با این وجود

¹ . Path analysis

- ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب (RMSEA): اگر ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب، کمتر از ۰/۰۵ باشد، نشان می دهد که مدل از برازش خوبی برخوردار است. در صورتی که آن مقدار بین ۰/۰۵ تا ۰/۰۸ باشد، برازش قابل قبول؛ اگر بین ۰/۰۸ و ۰/۱ باشد، برازش متوسط و اگر بزرگتر از ۰/۱ باشد، برازش ضعیف است (هومن، ۱۳۹۰). مقدار به دست آمده از این معیار در مدل کنونی ۰/۰۴ است که این مقدار نشان می دهد که مدل از برازش خوبی برخوردار است.

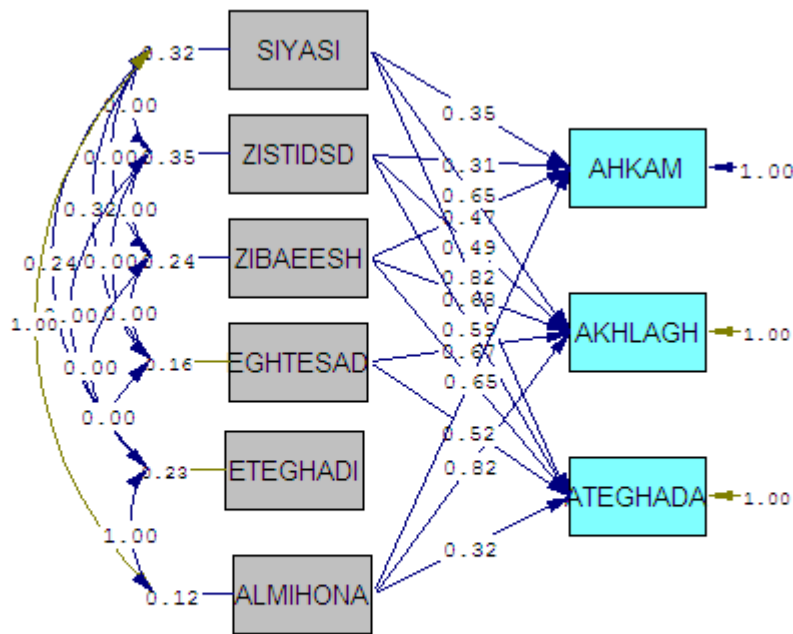
در ادامه به منظور بررسی تأثیر هر یک از عوامل (اعتقادی، عبادی و اخلاقی؛ سیاسی- اجتماعی؛ زیستی- بدنی؛ زیبایی شناختی و هنری؛ اقتصادی و حرفه ای و علمی و فناوری) بر عوامل محتوایی تربیت دینی نشاط آور (اعتقادات، اخلاق و احکام) از تحلیل مسیر استفاده شد که نتایج حاصل در شکل ۲-۴ نشان داده شده است.

شاخص برای مدل به دست آمده ۰/۸۳ می باشد که قابل قبول تلقی می شود.

- شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI): مقادیر ۰/۹۰ و بالاتر این شاخص نشانه برازش مطلوب مدل است. همانطور که در جدول نشان داده شده مقدار بدست آمده این شاخص ۰/۸۳ می باشد که قابل قبول تلقی می گردد.

- شاخص برازش تاکر-لوییس (TLI): یکی دیگر از شاخص های برازش مدل است که مقادیر آن بیش از ۰/۹۰ است. مقدار این شاخص در این تحقیق ۰/۹۷ می باشد.

- شاخص برازندگی تطبیقی (CFI): مقدار قابل قبول آن بالاتر از ۰/۹۰ می باشد هر قدر به یک نزدیکتر باشد، برازش کامل مدل را بیشتر نشان می دهد. در مدل کنونی ۰/۹۹ است که این مقدار برای برازش مدل قابل قبول است.

Chi-Square=57.29 df=15, P-value=0.00000, RMSEA=0.041

شکل ۲. مدل برازش شده (بارهای استاندارد)

جدول زیر نتایج حاصل از شاخص های برازندگی بدست آمده برای مدل مفروض را نشان می دهد.

جدول ۱. شاخص های برازندگی مدل

شاخصهای برازندگی	(AGFI)	(CFI)	(NNFI)	(NFI)	(GFI)	(RMSEA)	Sig	(χ^2 /df)	df	(χ^2)
مقدار شاخص	۰/۹۴	۱	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۰۴۱	۰/۰۰۰	۴/۷۷	۱۲	۵۷/۲۹
مقدار مطلوب	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۹۰	>۰/۸۰	<۰/۰۵	<۰/۱	<۵	--	--

در مدارس حاکم باشد. تا کنون در سایر پژوهش‌ها به طراحی مدل عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی پرداخته نشده است و مدل طراحی شده در این پژوهش نوع خود بی بدیل می باشد.

با بهره گیری از نظر صاحب نظران و گرد آوری اطلاعات از طریق دو پرسشنامه محقق ساخته عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی شناسایی شده و عوامل محتوایی تعلیم و تربیت نشاط آور که با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد اعتبار یابی قرار گرفته است مدل طراحی شده با استفاده از روش آماری تحلیل مسیر مورد برازش قرار گرفته است. نتایج ارزیابی برازش مدل طراحی شده حاکی از برازش مناسب این مدل را دارد و نشان دهنده آن است که در صورتیکه زمینه مناسب برای رشد اعتقادی، عبادی و اخلاقی، عوامل سیاسی اجتماعی، عوامل زیستی بدنی، عوامل زیبایی شناختی و هنری، عوامل اقتصادی حرفه‌ای و عوامل علمی و فناوری با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی مدنظر گیرد؛ چنانچه در سند تحول بنیادین نیز به این مورد اشاره گردیده است تعلیم و تربیت دانش‌آموزان دوره ابتدایی اثربخش تر خواهد بود.

به اشکال مختلف می توان شادابی و طراوت را به کودکان و نوجوانان این مرز و بوم هدیه دهیم و در نهایت جامعه ای شاد داشته باشیم که این خود باعث بروز رشد استعدادها و خلاقیت‌ها در جوانان ما خواهد شد. بر کسی پوشیده نیست که شادابی سازی و ایجاد روحیه شاد در دانش‌آموزان و جلوگیری از افسردگی آن‌ها باعث می شود افرادی هدفمند، کارآمد و مسئولیت پذیر در جامعه داشته باشیم. در این میان عوامل متعددی دست به دست هم داده تا این هدف محقق شود. مهمترین عامل نقش خانواده است، تربیت فرزند از اوان زندگی و ایجاد نشاط او و پیوند میان خانواده و مدرسه و تعامل این دو در ایجاد هماهنگی با هم می تواند روشی مؤثر برای ایجاد شادابی در فرزند پیدا و اجرا شود. نقش مدرسه، معلمان و سایر اولیاء مدرسه نیز در این خصوص قابل توجه و دارای اهمیت بسزایی می باشد بنابراین با ایجاد مدرسه ای شاد می توان به پرورش افرادی شاد و کارآمد برای جامعه ای موفق امیدوار بود.

- با توجه به تاثیر نشاط و شادابی بر فرایند یاددهی و یادگیری دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مدارس پیشنهاد می گردد ترتیبی اتخاذ گردد که وقت دانش‌آموزان تنها به آموزش دروس نگذرد و به اندازه کافی به فعالیت هایی مانند تربیت بدنی، هنر، و سایر فعالیت‌های مربوط به ساحت‌های شش گانه در مدارس سپردارند.

- با توجه به تاثیر ساحت‌های شش گانه بر تعلیم و تربیت نشاط آور دانش‌آموزان دوره ابتدایی طبق یافته‌های این پژوهش پیشنهاد می گردد به تمامی ساحت‌ها اعتقادی، عبادی و اخلاقی، عوامل سیاسی اجتماعی، عوامل زیستی بدنی، عوامل زیبایی شناختی و هنری، عوامل اقتصادی حرفه‌ای و عوامل علمی و فناوری توجه گردد و زمینه پرورش دانش‌آموزان در این شش ساحت فراهم گردد تا محصول نظام تعلیم و تربیت رسمی، دانش‌آموزان دارای شایستگی‌ها و رفتارهای اعتقادی، اقتصادی، زیستی بدنی، سیاسی، اجتماعی، هنری، علمی و حرفه‌ای باشد.

- پیشنهاد می گردد یک کمیته شاداب سازی مرکب از مدیر، مربی پرورشی، دبیر ورزش، هنر، نماینده دبیران، دانش‌آموزان و انجمن اولیاء و مربیان جهت پرورش دانش‌آموزان در تمامی ساحت‌های شش گانه و ارائه خلاقیت‌های لازم در خصوص تعلیم و تربیت شاد و با نشاط تشکیل گردد.

نتایج نشان داد که مقدار $\chi^2 = 57/29, df = 12, p = 0/000, RSMEA = 0/041$ است که حاکی از برازندگی مطلوب الگو در جامعه است، حاصل تقسیم مجذور کای بر درجه آزادی نیز $4/77$ می باشد که تأییدی بر برازندگی مناسب است. همچنین به منظور تعیین مناسب بودن برازندگی الگو با داده‌ها از شاخص‌های برازندگی استفاده شد. نتایج نشان داد که شاخص خوبی برازندگی $(GFI) = 0/99$ ، شاخص تعدیل شده خوبی برازندگی $(AGFI) = 0/94$ ، شاخص نرم شده برازندگی $(NFI) = 0/99$ ، شاخص نرم نشده برازندگی $(NNFI) = 0/98$ و شاخص برازندگی تطبیقی $1 =$ (CFI) است که نشان دهنده برازندگی مناسب مدل با داده‌ها است، بخصوص مقدار CFI که از دیدگاه مولر^۶ (۱۹۹۹) باید بالای $0/9$ و از دیدگاه وستون و گور جر^۷ (۲۰۰۶) باید بالای $0/95$ باشد تا مدل برازندگی مناسبی با داده‌ها داشته باشد زیرا تحت تاثیر حجم نمونه قرار نمی گیرد. همچنین اگر جذر برآورد واریانس خطای تقریب^۸ $(RMSEA \leq 0/05)$ برازش بسیار خوب است اگر بین $0/05$ تا $0/1$ باشد قابل قبول اما بالاتر از $0/1$ نامناسب و غیر قابل قبول است. که در این مطالعه کمتر از $0/05$ بود که حاکی از برازش بسیار خوب دارد.

نتیجه گیری

در این پژوهش تلاش گردید ابتدا عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی با اتکا بر ساحت‌های شش گانه تعلیم و تربیت و تاکید سند تحول بنیادین بر این ساحت‌ها با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی مورد شناسایی قرار گرفته و مدل عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی طراحی و مورد اعتباریابی قرار گرفت.

جهت طراحی مدل عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی با توجه به فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و تاکید سند تحول بنیادین بر ساحت‌های شش گانه عوامل اعتقادی، عبادی و اخلاقی، عوامل سیاسی اجتماعی، عوامل زیستی بدنی، عوامل زیبایی شناختی و هنری، عوامل اقتصادی حرفه‌ای و عوامل علمی و فناوری به عنوان عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای دوره ابتدایی شناسایی شده و عوامل محتوایی تعلیم و تربیت نشاط آور (اعتقادات، اخلاق و احکام) نیز مورد شناسایی قرار گرفته اند و مدل مورد نظر طراحی و تدوین گردیده است. مدل طراحی شده در این بخش از پژوهش بر تاکید سند تحول بنیادین بر تعلیم و تربیت دانش‌آموزان در تمامی ساحت‌های شش گانه با رویکرد نشاط و شادابی آفرینی می باشد. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش تاکید شده که مدرسه‌ها باید با نشاط کار خود را ادامه دهند. این نشاط و شادابی بایستی به گونه ای باشد که دانش‌آموز وقتی به مدرسه وارد می شود به هیچ عنوان نباید استرس وجود او را فرا بگیرد. همچنین اصل نشاط می گوید باید روح روابط انسانی

1. Goodness of fit index (gfi)

2. Adjusted goodness of fit index (agfi)

3. Normed fit index (nfi)

4. Non-normed fit index (nnfi)

5. Comparative fit index (cfi)

6. Muller

7. Weston & Gore jr

8. Root mean square error of approximation (rmsea)

11. Khalili S, Afshar L, Abbasi M. (2011). A Study of Ethical Education from Ibn Sina's Perspective (A Review Article). *Journal of Medical History*, 3 (8): 141-172.
12. Malik H, Nayej Kh. (2012). Education according to Aristotle, *Specialized Quarterly of Philosophy and Theology*, 103: 5-121.
13. Amiri M. (2015). A comparative study of education in the two schools of naturalism and Islam; Curriculum features and elements. *Educational Research*, 77: 3-100.
14. Doman W. (2000). Moral development. In Alan E. Kazdin (E d), *Encyclopedia of Psychology*. Psychological Association and Oxford University Press, 1:299-302.

- به سایر پژوهشگران پیشنهاد می گردد عوامل مؤثر بر تربیت اسلامی با رویکرد شادابی و نشاط آفرینی برای سایر مقاطع تحصیلی (متوسطه دوره اول و متوسطه دوره دوم) را شناسایی و مورد تبیین و توصیف قرار دهند.

References

1. Shokohi Gh H. (2004). Education and its stages, *Astan Quds Razavi: Mashhad*.
2. Niaz Azari, Kiomars. (2012). Investigating the effect of vitality and vitality on the academic achievement of high school students in Sari. *Bi-Quarterly Journal of Educational Planning Studies*, 2 (3): 35-57.
3. Aflaki Fard H, Bazm Q. (2018). The effect of educational environment on students' happiness and learning. *Journal of New Achievements in Humanities Studies*. 1 (3): 43-77.
4. Bainbridge C. (2010). "Intrinsic Motivation". *Gifted kids. about. com*. Retrieved 28 November.
5. Staishfar M. (2018). Investigating the role of teachers and education in creating the spirit and vitality of teachers. *Journal of Psychological Studies and Educational Sciences*, 4 (4): 43-51.
6. Salehi Imran E, Abedini Beltrak M. (2018). Investigating the relationship between happiness and academic achievement of students in educational spaces of Mazandaran province with emphasis on the role of educational planning. *Bi-Quarterly Journal of Educational Planning Studies*, 7 (13): 121-145.
7. Luhmann M, Necka E A, Schönbrodt F D & et al. (2016). Is valuing happiness associated with lower well-being? A factor-level analysis using the Valuing Happiness Scale. *Journal of Research in Personality*, 60, 46-50.
8. Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness, and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55, 34-43.
9. Seligman, Martin E. P. (1990). *Learned Optimism*. New York: Alfred A. Knopf, Inc., p. 101, ISBN 0-394-57915-1.
10. Izadi S, Hashemi S, Borzamani L. (2012). Investigating the effective factors in rejuvenating students and parents in schools from the perspective of knowledge with emphasis on cultural development. *Quarterly Journal of Socio-Cultural Development Studies*, 91-119.